

az ismert dán
 15. A halál
 egy dráma 6 fel-
 erepek alakítója:

15. Istenek
 7 felvonásban.

regény magyar
 endale Moicher
 rregénye „A
 Kapható az Uj

Előjáróságától

detmény

osága ezennel köz-
 péző rituális für-
 óban elhelyezett
 kádak f. évi ápr.
 ul Silvanieiben, az
 sbeli ajánlat útján,
 s hó 1-től 1930-ik
 rbe fog adatni.
 évi bérösszegnek
 készpénzben, vagy
 dó.

em érkezett aján-

tköztség Elnökénél
 ig és 3—5-ig meg-

got, hogy az aján-
 az ajánlatot fogja
 tart.

csu városban más

5-én.

Brüll Kálmán,
 hitk. elnök

ok

ko

rt

t Wes-

t tart

50

tt.

eni.

Lloyd 2923

Szerkesztőség kiadó-
 hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
 L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkes-
 és kiadóhivatal
 Zs. N. Sz. — —

Kéziratok kizárólag Róbert
 szerkesztőség
 zendők. Kéziratok
 adunk vissza.

Budapest

KELET

POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉS ÁRA

Romániában
 Egész évre — — 850
 Félévre — — 460
 Negyedévre — — 240
 Egy hónapra — — 85
 Egy szám ára pályaud-
 varon és vidéken is 4 lei
 Bukarestben — 5.—
 Csehszlovákiában
 Egy hónapra — ck 35.—
 Egy szám — 150

1925. április 18. Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 85. szám

5685. Niszán 24

A bolgár káosz

Bulgáriába kiküldött munkatársunk
 alábbi cikke annál nagyobb aktualitás-
 sal bír, mert közvetlenül a megrendítő
 szófia események előestéjén íródott és
 benne lüktet az aláaknázott politikai
 helyzet minden lázas izgalma.

(Szófia, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A harmadik Internacionálé végrehajtóbizottsága,
 amely a Balkán forradalmosítását készíti elő, külö-
 nös figyelmet fordít már hosszabb idő óta Bulgá-
 riára. Nagy segítségére volt ebben a Sztambul-
 linszki-kormány, amelynek feje nyíltan kijelentette,
 hogy ő utána csakis a kommunisták következhet-
 nek. Sztambulinszki ideje alatt a kommunista agi-
 táció aranykorát élte. Az agitátorok szabadon jár-
 hattak, keltek és tulajdonképpen nem csináltak
 egyebet, mint megszervezték a kommunista zsoldos
 hadsereget. Ez a szervezés nem volt egyéb, mint a
 moszkvai pénz szétosztogatása révén szervezni ugy-
 nevezett „párthiveket”. Ez sikerült is nekik és en-
 nek a szervezetnek a következményeit sínyli most
 a Cankow-kormány. Éppen ezért Bulgária már jó
 ideje azon fáradozik, hogy a bolgár hadsereget új-
 jászervezhesse, hogy megnyerje a népszövetség,
 illetve a kisantant beleegyezését rendes sorozott
 hadsereg tartására. Románia, amely jól ismeri a
 bolgár viszonyokat és emellett teljesen ismeri a
 kommunista veszedelem komolyságát, nemcsak hogy
 nem tiltakozik a terv ellen, de azt elő is mozdítja.
 Egyedül Szerbia ellenkezik, noha az országnak be-
 kellene látnia, hogy ha egyszer felüti a fejét Bul-
 gáriában a bolsevizmus, úgy még saját katonasága
 sem fogja tudni annak átterjedését a szomszédba
 megakadályozni.

Mogy a kommunisták hogyan dolgoznak Bulgá-
 riában, mennyire jól vannak szervezve és milyen
 erők állanak rendelkezésükre, azt fényesen bizo-
 nyítják azok a dokumentumok, amelyek ezekben a
 napokban kerültek a rendőrség kezére egy házkuta-
 tás alkalmával. Ezekből az okmányokból, amelyek
 a forradalom kitörésének az időpontjával április 15—
 16-át jelölik meg, világosan látszik, hogy a bolgár
 kommunistáknak a legtökéletesebb vezérkaruk és az
 egész országot behálózó katonai szervezetük van. A
 rendőrség kezére került mozgósítási parancsok és
 vezérkari hadművelési utasítások a városi kerü-
 letre vonatkoznak, amely az 5. hadsereget adná és
 a 11. és 12. divíziót. De kitűnik ezekből az ok-
 mányokból az is, hogy a bulgáriai kommunistákat
 még a Jugoszláviába menekült bolgár emigránsok,
 számszerint hatszázan, támogatják. A tervek a leg-
 nagyobb részletességgel vannak kidolgozva, alapul
 az osztrák-magyar hadsereg vezérkari térképei szol-
 gálnak. A parancsok fogalmazása és az egyes had-
 művelési utasítások abszolút precízitása azt mutatja,
 hogy azokat volt vezérkari tisztek dolgozták ki.
 Magában Szófiában négyezerre teszik a felfegyver-
 zett kommunisták számát, ami természetesen nem
 elegendő ahhoz, hogy a várost komolyan nyugtalan-
 ítsák, de ha a vidéki, erős szervezetek támogatják
 őket, komoly zavarokat okozhatnak.

Érdekes, hogyan dolgoznak a kommunisták vi-
 déken. Philippopoli város rendőrprefektusa volt sze-
 ves adatait rendelkezésemre bocsátani. Philippopoli
 (bolgárul Plovdiv) nagy iparos város, sok gyári
 munkással, akik között a kommunizmusnak rendki-
 vül sok a híve. Ezek egynehány tagja a múlt éjjelek
 egyikén az ablakon behatolt az ottani kormánylap
 a „Young” (Dél) szerkesztőségébe és elvitte a tele-
 font. Tegnapelőtt éjjel újra vizitáltak és nem vittek
 el semmit, csak a padlóra és a falra írták: „Ha
 április 4-én túl is megjelenik a „Young”, felrobbant-
 ják a szerkesztőségét.” Azóta természetesen a rend-
 őrség éberrel vigyáz.

A philippopoli adatok érdekesen világítják meg,
 hogyan látják el pénzzel a szervezeteket a kommu-
 nisták.

A kommunistáknak Philippopoliban volt egy
 szövetkezetük, 12—15 raktárral. Ezeket a raktára-
 kat textil-, vas-, üveg- és egyéb árukkal a külföld-
 ől látták el, a befolyó pénzt pedig propaganda-

célokra fordították. Waggonszámra kapnak sőt, de
 árukon kívül valutákat is. Ezeket a valutákat csek-
 kek formájában küldik, magánfelek címére, tehető-
 emberekhez adressálva, hogy a rendőrséget félre-
 vezessék. De a rendőrség ismeri az egész szerveze-
 tet. Diákokat, nőket küldenek ki külföldre és ezek
 visszatérésük alkalmával hoznak pénzeket, csekket,
 de azonkívül postacsomagokban is juttatnak pénzt a
 szervezetek részére. Sok kommunista, amikor érzi,
 hogy a rendőrség kezébe kerül, rövidesen, magától
 megy a rendőrségre és mindent bevall a legapróbb
 részletekig, hogy a büntetést elkerülje. Most a
 kommunisták arra helyezték a fősúlyt, hogy a kato-
 naságot megnyerjék, valamint a falvak lakosságát.

Konferenciákat, propagandaelőadásokat tartanak
 és mindent ígérnek. Természetesen mindez titkos,
 földalatti munka. Több nyomda felett is rendelkez-
 nek és a plovdivi rendőrség állandóan ellenőrzi a
 nyomdákat. Most azután a kommunisták új takti-
 kához folyamodtak. Más-más helyen szedik a szó-
 veget, másutt írják a kéziratot és másutt nyomtat-
 nak úgy, hogy a rendőrség többnyire csak az anya-
 got találja, de a nyomda nincs üzemben.

Az összeköttetést futárok tartják fenn, akik bé-

kés kirándulókként jöttek a városba, a tejsarnokok-
 ban ülnek, a parkban sétálgatnak és eközben észre-
 vétlenül beszélnek meg az ügyeket és akciókat. Fél
 héttől 8-ig tartják előadásait a kertekben, séta
 közben. Fél 9-től fél 11-ig a központ tartja össze-
 jöveteleit, hogy hol, azt a rendőrség nem tudja
 egészen bizonyosan, de a nyomokban van. Ha a
 helyzet hosszabb megbeszélést igényel, úgy tovább
 is együtt maradnak. Napközben dolgoznak a külön-
 böző gyárakban, hogy eltereljék magukról a figyel-
 met és csak egyrésztük teljesít ör- és kémszolgá-
 latot. Az agitációjuk főszekőze most a bulgáriai ke-
 nyérdrágasság, ami bizonyosfokú elégtelenséget kel-
 tett a lakosságban és alkalmas eszköz a propagan-
 dára.

A bulgáriai kommunisták, mint látszik e két
 példából, kitűnően vannak szervezve. Minden poli-
 tikai párt, még a szociáldemokraták is elismerik,
 hogy az ország biztonságát nagy mértékben veszé-
 lyeztetik és ha Bulgária rövidesen nem jut abba a
 helyzetbe, hogy ellenük megfelelő, ha kis, de meg-
 bízható, sorozott hadsereggel védekeznek, a Balkánt
 fenyegeti a kommunista veszedelem.

Dr. Kovács Jenő

Folytatódnak a forradalmi merény- letek Bulgáriában

Véres bombarobbanás a szófiai székesegyházban. Két tábornok meg-
 halt, több miniszter megsebesült

(Szófia, április 17. Az Uj Kelet tudósítójá-
 tól.) Bulgáriából napok óta a legnyugtalanítóbb
 események hírére hozza a táviró. Szerdán dé-
 után az agrárkommunisták Boris király ellen
 követtek el merényletet. A király több kísé-
 rével, többek között Ilchov természetudóssal,
 aki az uralkodónak egyik legjobb barátja volt,
 automobilon elhagyta a fővárost. Egy forduló-
 nál az árokból hirtelen több ember ugrott elő
 és több lövést adtak le az autóra. Az egyik
 lövés Ilchov természetudóst találta, aki azon-
 nal meghalt, a másik golyó pedig a soffört se-
 besítette meg életveszélyesen.

A sofför megsebesítése után Boris király
 vette át az autó vezetését és a sebesül-
 tekkal visszafelé indult a városba.

A merénylők többször az autó után löttek,
 amelyek közül azonban egy sem talált. Utköz-
 ben a király által vezetett autó, nyilván a ve-
 zető nagy izgalma miatt, nekiment egy fának
 és felborult. A királynak azonban ez alkalom-
 mal sem történt baja. A sebesültek ottmarad-
 tak az országuton, néhány kilométernyire
 Szófiától, a király pedig gyalog folytatta útját
 a főváros felé. A városba érkezve, az első gya-
 logsági laktanyába ment és utasította a kato-
 naságot, hogy vegyék üldözőbe az elmenekült
 merénylőket.

Alig ült el a király autója elleni merénylet
 nyomán keletkezett izgalom, máris újabb kom-
 munista-merénylet hírére jelentik Bulgáriából.
 Tudvalevő, hogy Georgiev tábornokot az elmúlt
 napokban ugyancsak kommunisták meggyilkol-
 ták. A tábornok emlékére tegnap a szófia Sveta
 Nedilia székesegyházban ünnepi gyász-
 szertartást rendeztek, amelyen megjelent a
 kormány és a diplomáciai testület valamennyi
 tagja. Röviddel az istentisztelet befejezése előtt
 hirtelen fűlsiketítő robaj, majd felcsapó láng-
 nyelvek és leomló kötémegek ejtették iszonya-
 tos rémületbe a templomban levőket. Azonnal
 kiderült, hogy

a székesegyházban eddig még ismeretlen
 tettesek pokolgépet helyeztek el, amely
 pontosan meghatározott időre robbant fel.

A robbanás hatása irtózatos volt. Örült jaj-
 veszélés és sikoltozás töltötte be a templomot,
 a bennlevők pánikszzerűen menekültek és csak
 nagykésőn lehetett hozzáfutólagos képet alkotni

a pusztítás méreteiről. A Szófiából érkező tá-
 viratok még mindig ellentmondanak egymásnak.
 Az első jelentések szerint a halottak száma
 száz, a sebesülteké pedig kétszáz, sőt volt egy
 jelentés, amely ötszáz halottról tudott. A
 későbbi táviratok ezeket a számokat túlzottnak
 mondják, annyi azonban bizonyos, hogy a
 bombamerényletnek igen sok halottja és
 sebesültje van.

A kormány tagjai közül megsebesültek:
 Cankow miniszterelnök, Ilkoff hadügy-
 miniszter, Kalfow külügyminiszter köny-
 nyebben és Ruseff belügyminiszter súlyo-
 sabbban. Davidow és Nevezov tábornokok,
 Danev és Racsev képviselők, továbbá
 Bisoff, Szófia polgármestere és Rakarszki,
 a miniszterelnök titkára meghaltak.

Ugyancsak meghalt Szófia rendőrfőnöke. A su-
 lyosan sebesültek között van Bodoff tábornok,
 Kuneff, a szobranje elnöke és Stefan metropo-
 lita. A robbanás a székesegyházban is súlyos
 károkat okozott, több oszlop bedőlt, maga alá
 temetve az alatta állókat, a templom déli fala
 pedig teljesen elpusztult.

A kormány nyomában a merénylet után a
 legszigorubb rendszabályokat léptette életbe.
 A minisztertanácsban a könnyebben megsebesült
 miniszterek is résztvettek.

Egész Szófiát körülzárták katonasággal
 s a külföldiek kivételével senkit sem en-
 gedtek elutazni. Éjfélkor a várost telefon-
 tól és távirótól is elzárták a világtól.

A kihirdetett ostromállapot szerint este fél-
 nyolc órakor záróra van, mely után csak spe-
 ciális igazolvánnyal lehet az utcákon közlekedni.
 A kommunisták ellen a legszigorubb megtorló
 rendszabályokat léptették életbe.

A ma kiadott hivatalos jelentés szerint a
 rend országzszerre teljesen helyreállott.

Husvét a politikában

Bukarest, április 17. A husvéti szünetek
 alatt Brătianu Jonel miniszterelnök tárgyalni
 fog az ellenzéki pártok reprezentánsaival, aki-
 ket rá akar bírni arra, hogy a közigazgatási
 törvényjavaslat tárgyalása alatt vegyenek részt
 a parlamenti vitában.

A parasztpárt és az Averescu-párt között a
 husvéti szünetek alatt a két párt együttműkö-
 lése ügyében tárgyalások lesznek.

Kifosztott egy templomot a Mittelman-bűnügy szabadlábán levő részese

Szalai Zsigmond vajai éjjeli őr büne. Mikor a csendőrmester a tettést védi

(Targu-Mures, ápr. 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szalai Zsigmond vajai éjjeli őr neve a még mindig ártatlanul szenvedő Mittelman József ügyével kapcsolatosan lett országos hírvé. A vajai éjjeli őr Kohn Dávid meggyilkolásának egyik koronatanuja, sőt az adatok szerint aktív szereplője, akit azonban a félelem és a vajai csendőrmesterrel való feltűnő intim és gyanús viszonya még mindig visszatart attól, hogy elmondja mindazt, amiről elvetett szóval már annyi tanu előtt nyilatkozott. Szalai, akinek lelken már egy borzalmas rablógyilkosság szárad újabb bünt követett el, azonban most is a csendőrmester különös védelme, — melynek hátterét a Mittelman-bűnügy kapcsán még lesz alkalmunk felfedni, — állta útját annak, hogy a nyomozás megfelelő eredménnyel járjon.

A múlt csütörtökön történt, hogy a vajai román templomot, egy betörő fosztotta ki. Elvitte a pap arannyal kivarrott miseruháját, az abroszokat, a kendőket és függönyöket. A templomfosztás nagy riadalmat keltett a községben. Hajduk csendőrmester azonnal el is fogta a tettést Szalai mostoha fia személyében. Ez azonban tagadta, hogy bármi része is lenne a tett elkövetésében. A csendőrmester erre a már a Mittelman-ügyből ismert módszerekhez folyamodott. A fiut kiakasztotta és megbotoztatta. Ez azonban hiába. Kétnapos vallatás után a fiatal Szalait el kellett engedni, annál is inkább, mert a gazdája bebizonyította, hogy a tett elkövetésének éjjelén odahaza volt.

A faluban már a templomfosztást követő nap tudták, hogy ki volt a tettes: Szalai éjjeli őr, aki

a bicskáját ott is felejtette a templomban s akinek kabátja alatt látták is az ellopott piros abroszt.

A dolog már annyira köztudomású volt, hogy a csendőrmester kénytelen volt Szalait előállítani. A dolog azonban nem látszott veszélyesnek, mert hiszen Szalai nyíltan hangoztatta, hogy amíg Hajduk a csendőrmester Vaján, addig semmi baja nem lehet. A csendőrmester Szalait megnyugtatta: ne féljen, nem lesz semmi baja.

Állítólag több tanu előtt kijelentette azt is, hogy ha nem látták volna Szalait, akkor ő bevágatná a kitorított templomablakokat és a kárt megfizetné. A csendőrmester azután jegyzőkönyvet vitt fel és Szalait bekísérte Marosvásárhelyre, a honnan azonban másnap szabadon engedték, minden bizonnyal a hamis csendőri jegyzőkönyv és Szalainak már kitanult vallomása alapján.

Komoly okunk van azt állítani, hogy annak az ominózus szerepnek, melyet a vajai csendőrmester a Mittelman-ügyben játszik és annak a gyanús viszonyának, mely a rablógyilkos éjjeli őrt a csendőrmesterhez fűzi, újabb megnyilatkozása ez az új eset, melyre valószínűleg teljes világosság fog derülni Mittelman József perének újrafelvételénél. Ez most már csak a legrövidebb idő kérdése, mert Dobrescu dr., az országos ügyvédszövetség elnöke Bukarestben a semmitűszéknél interveniált, hogy az oda felküldött iratokat megküldjék Marosvásárhelyre és mielőtt ez visszaérkezik, az ügyvédek megkezdhetik az eljárást. A perfelvételt Kertész Jenő dr. teljesen előkészítette úgy, hogy csak az iratok visszaérkezése szükséges az eljárás megindításához.

Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot

Négy fejezet:

agrárreform, adó, iskolaépítés és csendőrség

Antisemitizmus, vagy csak kereskedelemellenes rendszer? Ahogy a zsidónak kell adót fizetni. És ahogyan másnak

(Sighetul-Marmatiei-Máramarossziget, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Engedje meg nekem Máramaros-megye kitűnő prefektusa, hogy itt adjam meg a választ arra a kérdésre, melyet első látogatásom alkalmából feltett: „van-e antisemitizmus Máramarosban?” A válaszom akkor általánosságban mozgott, ma azonban precízen megszövegezhetem hat hetes máramarosi látogatásom konkluzióját: egy olyan hivatalos rendszert találtam, mely öntudatosan, alaposan és körültekintően munkával a zsidó tömegek feltételénél tönkretételét jelenti. Kötelességem megállapítani, hogy ez nem speciális máramarosi megnyilatkozás, de amivé Máramarosban fajul, — az már e rendszer tétőpontja. Viszont a helyzet is az, hogy a máramarosi nagy zsidó tömegek révén ennek a hivatalos rendszernek megnyilatkozása itt sokkal feltűnőbb, sokkal pregnansabb, mint másutt.

Kétszeres bór

Egy halódó, tönkretett hatvanezer zsidó tömeg borzalmas küzködéséhez már szinte tetemre lehet hívni azt a rendszert, mely a helyett, hogy segítene a tömegeken, azoknak pusztulását segíti elő. Ön jól mondotta Prefektus ur: nemcsak a zsidók szenvednek meg Máramarosban azt a borzalmas gazdasági helyzetet. De ha mások szenvednek: mennyire szenved a zsidóság, melyet sehol és semmiben sem kimélnék meg, s melynek testéről kétszeres bört nyuznak le.

De ha már rendszerről van szó, hadd fogadjuk el, már csak udvariasságból is, azt a finom meghatározást, melyet a prefektus hallottam. Itt nem egy zsidó ellenes, hanem egy kereskedelem ellenes rendszerről van szó, s így nem csuda, ha ezt a rendszert, mely — hadd ismétljem még egyszer — a kereskedelem és ipar ellen irányul, elsősorban és kizárólagosan a zsidók érzik meg, mert hiszen ők a kereskedők és ők az iparosok. E disztinkció finom és politikai. De mi csak a helyzet brutális voltát látjuk és így ítélnünk, amikor kimondjuk és állítjuk: hogy a zsidóságot és csak a zsidóságot itélték pusztulásra és a következőkben teljes képét adom majd annak a hivatalos rendszernek, mely itt az ítélet végrehajtójának szerepét, — hogy finoman fejezzük ki

magunkat, — játsza.

Rendszerről, hivatalos rendszerről van szó, bár készséggel ismerjük el, hogy a máramarosi adminisztráció csak függvénye ennek a rendszernek, melyet azonban hüen és energikusan képvisel.

Négy fejezetet ragadjuk ki ennek a rendszernek. Négy fejezet, négy pecsét a halálos ítéleten: Ime a fejezetek címei: adórendszer, agrárreform, iskolaépítés és végül a csendőrség. E négy fejezetnek természetesen rengeteg alfejezete van, s az egész hatalmas könyvet tesz ki, melyre bátran lehetne címül írni: „Miképpen megy tönkre a máramarosi zsidóság?”

Az egyenlőtlen adózás

Ez a legfontosabb. Nem volt olyan máramarosi falu, hol súlyos panaszokat ne hallottunk volna az adózás ellen. Az adó ellen panaszkodni: természetes, régi betegség és így kötelesség az embernek kellő értékére leszállítani a panaszokat. Hiszen adót senki sem fizet és minél kevesebb adót fizetni, adót eltagadni régi, ex-lexbeli állampolgári virtushoz tartozott. Itt azonban nem erről van szó és az adó kivételnek arról a módjáról sem, mely esetleg a „nem egyenes“ adókat is kalkulációba veszi.

Általánosságban áll azonban a tétel, hogy ugyanabban a községben a legszegényebb zsidó iparos legalább annyi adót fizet, mint a sok holdas, gazdag emberszámba menő parasztagazda. Természetesen a rendszerben van a hiba, mely a földmivelő lakosságot kiméli, viszont annál jobban sújtja az iparost és a kereskedőt. Itt azonban többről van szó, mint rendszerről. Hiszen ez a rendszer, ha keresztülvitelében általános lenne, a földmiveléssel foglalkozó zsidót is kimélné. A valóságban azonban másképp van. Például az állatok után a földmives nem fizet adót. Ha azonban a zsidó parasztagazdának két lova van, melyet a gazdaságban használ, már „fuváros“-nak minősítik, bár a parasztagazdával is megtörténik, hogy más számára is fuváros. Az egyik községben egy szegény hadiözvegyet sújtottak magas adóval, mert hetivásárra néha majorságot visz be eladni. A szegény asszony már, mint „baromfi kereskedő“ fizeti az adóját, míg más parasztagazda egész természetesen külön adó nélkül vihetik piacra a

majorságot. Ha a zsidó tejet ad el, akkor már tejkereskedő, természetesen a paraszttal szemben ilyen disztinkció nincsen.

Alsórona községben egy szegény nyolcvan éves cipész jön panaszra. Nem akar teljesen könyörödományból élni, néhanapján van valami munkája is, sőt olyan hét is, hogy száz lejt is megkeres. Hétszáz lejt adót fizet.

Mit keres a zsidó szatócs?

De nézzük a zsidó „kereskedő“ osztályt. Egy ilyen kis falusi zsidó üzletbe alig van két-három ezer lejre áru. Üres polcok, üres fiókok. Alig talál az ember egy községbe két olyan üzletet, mely a „szatócs“ bolt fogalmát kielégítene. Egy jobb, forgalmasabb üzlet heti bevételé legfeljebb hatszáz-nyolcszáz lejt. Ez általában a szatócsüzletek heti bevételé. Ezzel szemben állami adót a legkisebb kereskedő is két-három ezer lejt fizet, míg a legnagyobb parasztagazda adója nem haladja meg a hatszáz-nyolcszáz lejt. Egy szegény asszonyt láttam, aki cukorkát árul s boldog, ha naponta 20 lejt megkereshet. Hát persze, hogy mint kereskedőt adóztatják meg.

Adózási vándorút

Jellemző az adókvetés módjára Cracunesti esete. Ez a község alig nyolc kilométernyire fekszik Máramarosszigettől. Az adóját azonban a múlt évben Sugatagon vetették ki, egy harminc kilométernyi távolságra fekvő községben. Az adókvetésnél sem a jegyző, sem községi bíró, sem esküdt nem volt jelen. Jellemző még annyit, hogy a bizottság elé csak a zsidók lettek becítva, akiknek harminc kilométernyi utat kellett megtenniük, hogy egy olyan bizottság előtt jelenjenek meg, mely viszonyait általában nem ismerte. Így azután szegény marhahajcsárok nyakába adókat varrtak, mintha legalább is ők bonyolítanák le a cseh exportot. Marhahajcsárok három-négyezer lejes adót fizetnek. Mikor azután Szigeten felebbezésre került a sor, a zsidókat meg se hallgatták. Hosszumező községben egyszerű napszámok is hétszáz-nyolcszáz lejt adót fizetnek.

Természetesen nem mindenütt ez a helyzet, vannak kivételek is. Mindez csak az állami adózásra vonatkozik. Vannak másfajta adók is, így speciális községi illetmények, melyek külön fejezetet kívánnak.

A „firma“ utáni adó

E külön adók között legelső sorban áll a „Taxa de firma“ a cégek utáni adó. Ez az adó nem kizárólag a községi adminisztráció céljait szolgálja és kizárólagosan „zsidó adó“ hiszen csak a kereskedőket és iparosokat sújtja, már pedig ezek zsidók. Amikor egy megbeszélés során ezt, mint speciális zsidó sérelmet hoztam fel, a megye egyik liberális képviselője megjegyezte:

— Ezen csak úgy lehetne segíteni, ha néhány nem zsidó kereskedőt és iparost állítanánk be.

Tény azonban az, hogy vannak nem zsidó kereskedők és iparosok is, ezek ellen azonban nem mindenben és nem mindenütt érvényesítik az egyenlő elbánás elvét és így a paraszti iparos csak földmives, mert az a szerencséje van, hogy ipara mellett még földje is van. Többet keéss, tehát kevesebb adót is fizet.

Különösen súlyos ez a firma utáni adó Ocnesti községben, hol a kis falu, legalább az adókvetésben nagyvárói allűröket mutat. Bár a költségvetésben a firmák utáni adó ötszáz lejt, a zsidó kereskedők panaszkodnak, hogy ezt néha kétszeres-háromszoros összegben szedik be rajtuk. Ezt az ellenmondást nem volt módom felderíteni, de máramarosi tapasztalataim szerint valószínűleg így van. Másutt pedig az az általános szokás, hogy azt a firma adót ugyanattól a kereskedőtől külön beszedik az italmérés, külön a trafik és természetesen külön a kereskedése után. De ilyen adót fizetnek nem egy helyen az iparosok is.

Az általános adórendszernek ez a két főtétele van. Van azonban a máramarosi életnek egy külön fejezete: és ez az iskolaépítési akció. Ez kettős jelentőségű. Egyfelől elveszik az iskolának a földet, — természetesen szinte kivétel nélkül a zsidótól — s felépítetik az iskolát a zsidókkal, abban a formában, hogy iskolaadót vetnek ki és pedig bölcs gondoskodással, hogy az adó nagyrészt a zsidóság fizesse meg.

Általában az agrárreformról és erről az iskoláadoról legközelebbi cikkemben írok.

Székely Béla.

A Lőmaa zőket közli a

1. Amir mult évben rajtunk muld nünk, a föld szigoru felté megvásárolni határozata ér tétélekkel ne részt venni, kérjük tehát iródnánk b

2. Vissz juk mindazo zésükre sen jegyzést csuj feltétélekkel

3. A me jegyzők, akik eddigelé me rosan elege feltétélekkel után május 1

október 1-től kezd negyedé egy-egy font értelmében a dunamonkénti

összeg az ok levonadni. A régi akcióban „A“ jegyzők parcellák 40 számaát a mai ben sorozatos portbéli jegyz helyszinrajzi szák s ennek Hangsulyozni akkor vesszük megállapított Blank & Co. javára már be

A vasuti képvünkön „A“ parcellák állan kezésére: 470 763, 764, 765 781, 782, 790 811, 812, 813 835, 836, 837 736, 744, 693 673, 674, 675 463, 464, 465 749, 754, 755 448, 449.

4. Felkérjü bizottainkat, h megjelöljék, h megadhassák a parcellák közl

5. Ugy „A „A“ zónában a amennyiben kö hogy a telekkö éven belül parc figyelembe véte megjelölt parce más parcelláját „Uj Kelet“-ben által megvásáro

6. Mint má számára egy br font. Ebből a p namonként hat belül öt font, k megmaradó hu mitott nyolc ne tos részletekben

7. Befizetés fogadjunk el. A fenálló három s letnél válik esec

A

Nem ujs

A Lőmaan Akkó közleményei

A Lőmaan Akkó akció vezetősége a következőket közli az érdekeltekkel:

1. Amint a megbizottakkal már közöltük, a múlt évben szerzett opciókat különböző, nem rajtunk muló okok miatt nem sikerült érvényesítenünk, a földet új viszonyok között, új és nagyon szigorú feltételekkel kényszerültünk másodkézből megvásárolni s ennél fogva a megbizottak egyhangú határozata értelmében mindazoknak, kik az új feltételekkel nem hajlandók földvásárlási akciókban részt venni, befizetett pénzeiket visszafizetjük. Felkérjük tehát az ilyeneket, hogy ebbeli igényeiket iródnkban haladéktalanul jelentsék be.

2. Visszavonhatatlanul töröltnek nyilvánítjuk mindazoknak a jegyzését, kik ezideig jegyzésükre semmit sem fizettek be. Az ilyenek új jegyzést csupán a B-csoportbeliekre megállapított feltételekkel eszközölhetnek;

3. A megbizottak határozata értelmében azon jegyzők, akik az eddigi akcióban résztvettek és az eddigelő megállapított fizetési feltételeknek pontosan eleget tettek, új jegyzéseket a következő feltételekkel eszközölhetnek: minden jegyzendő dunam után május 10-ig befizendő még kettő font 1925. október 1-től kezdődőleg nyolc egymásután következő negyedévi részletben dunamönként befizendő egy-egy font. Azoknál, akik a régi megállapodás értelmében az ez év február hó 15-én esedékes dunamönkénti nyolc shillinget lefizették, a fizetett összeg az október hó 1-én esedékes összegből fog levonni. A megbizottak határozata értelmében a régi akcióban résztvevő jegyzőknek, akik ezentul „A” jegyzőknek nevezetnek; minden zónában a parcellák 40 százaléka rezerváltot. Ezen parcellák számait a mai naptól kezdődőleg az „Uj Kelet”-ben sorozatosan közölni fogjuk. Kérjük az e csoportbeli jegyzőket, hogy a megbizottaknak kiosztott helyszínrajzi térkép alapján parcellájukat kiválaszassák s ennek számát velünk sürgősen közöljék. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy e bejelentéseket csak akkor vesszük tekintetbe, ha az új feltételek szerint megállapított dunamönkénti kettő font a Marmorosch, Blank & Co. kolozsvári fiókjánál levő folyószámánk javára már befolyt.

A vasúti állomás körül levő és helyszínrajzi térképünkön „A”-val jelölt zónában a következők számú parcellák állanak az A-csoportbeli jegyzők rendelkezésére: 476, 477, 478, 479, 480, 481, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 775, 787, 779, 780, 781, 782, 790, 792, 793, 794, 795, 796, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 827, 828, 835, 836, 837, 728, 729, 732, 733, 734, 735, 736, 744, 693, 694, 700, 701, 678, 679, 662, 673, 674, 675, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 745, 746, 747, 748, 749, 754, 755, 756, 761, 776, 663, 672, 447, 448, 449.

4. Felkérjük az egyes városokban levő megbizottainkat, hogy térképükön fenti parcellákat megjelöljék, úgy, hogy B-csoportbeli jegyzőknek megadassák a pontos felvilágosítást, hogy melyik parcellák közül választhatnak még.

5. Ugy „A” mint „B”-csoportbeli jegyzők az „A” zónában csak akkor választhatnak parcellát, amennyiben kötelezettséget tudnak magukra vállalni, hogy a telekkönyvi bekebelezéstől számított kettő évben belül parcellájukat beépítik. Ezen szempontok figyelembe vételével „B”-csoportbeli jegyzők fent megjelölt parcellákon kívül az „A” zóna bármely más parcelláját szám szerint vásárolhatják meg. Az „Uj Kelet”-ben esetről-esetre a „B”-csoportbeliek által megvásárolt parcellák számát is közölni fogjuk.

6. Mint már közöltük, „B”-csoportbeli jegyzők számára egy bruttó dunam ára harminchat egyipt. font. Ebből a parcella kiválasztásakor fizetendő dunamönként hat font, attól számított egy hónapon belül öt font, két hónapon belül újabb öt font. A megmaradó husz font 1925. október hó 1-től számított nyolc negyedéven keresztül kettő és fél fontos részletekben fizetendő le.

7. Befizetéseket kizárólag angolfont sterlingben fogadunk el. Az angol és egyiptomi font között fennálló három százalékos differencia a legutolsó részletnél válik esedékessé.

A „Lőmaan Akkó” intéző Bizottsága

Egyezséget kötöttek a nagyváradi üzletbérlok és háztulajdonosok

Vitás esetekben vegyes bizottságok döntenek. Követni kell a nagyváradi példát

(Oradeamare-Nagyvárad, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A most folyó kereskedő bérlők és háztulajdonosok harcában tegnap oly elhatározások fogantak Nagyváradon, amelyek fényes tanujelét adják a nagyváradi kereskedők és háztulajdonosok részéről megnyilvánuló lojalitásnak.

A május elsején életbelépő lakbértörvény Nagyváradon kétszázharminc kereskedőnek jelentette a kilakoltatás veszélyét. Ezek a kereskedők tegnap a Kereskedelmi Csarnok helyiségében értekezletre gyűltek össze, amelyen megtárgyalták azokat a lehetőségeket, amelyek alkalmasak volnának arra, hogy köztük és a bérbeadó háztulajdonosok között méltányos megegyezés legyen megvalósítható. Hosszabb vita indult meg, melynek során több felszólalás történt olyan irányban, hogy a háztulajdonosokkal keresni kell a méltányos megegyezést, miután kormány részről nem mutatkozik hajlandóság arra, hogy az üzletbérleteket meghosszabbítsák.

A gyűlés eredményképpen határozatot fogadtak el, amely szerint felhívással fordulnak a háztulajdonosokhoz, kérve, legyenek tekintettel a sulyos gazdasági helyzetre és a kereskedelmi életben még mindig megnyilvánuló pénzkriszisa és ezért adjanak lehetőséget egy olyan megoldás megvalósítására, amely lehetőleg mind a két félt kielégíti.

Ugyancsak gyűlés keretében foglalkoztak a hely-

zettel a háztulajdonosok is, akik a gyűlés végén szintén felhívásban azon készségüknek adtak kifejezést, hogy a legteljesebb lojalitással hajlandók a kereskedők által óhajtott megoldáshoz hozzájárulni, de kérik, legyenek tekintettel a bérlők a háztulajdonosok nehéz helyzetére és arra a méltánytalanságra, amelyben eddig részesítették őket. Rámutattak továbbá arra, hogy a kilakoltatási jog, még nem jelenti azt, hogy bérlőiket ki akarnák lakoltatni, mert azok a háztulajdonosok, akik helyiségeiket amugy is bérbe akarják adni, szívesebben veszik, ha régi bérlőikkel létesíthetnek méltányos megállapodást, ahelyett hogy kénytelenek volnának új, esetleg megbízhatatlan embereket házukba fogadni.

A gyűlések lezajlása után egy a kereskedők, mint a háztulajdonosok vegyes bizottságokat alakítottak a vitás esetek eldöntésére és kötelezték magukat arra, hogy a bizottságok döntését minden esetben kötelezőnek ismerik el.

A nagyváradi példa tanulságul szolgálhatna az itteni bértulajdonosoknak és kereskedőknek, akik még eddig semmiféle bizonyítékát sem szolgáltatottak annak, hogy meg van bennük a hajlandóság az esetleges békés megegyezésre. A kereskedelmi testületeknek pedig minél előbb a nagyváradihoz hasonló akciót kellene kezdeményezni.

Painlevének sikerült megalakítani a kormányt

Briand külügy, Cailleaux pénzügyminiszter. Herriot lesz a kamara elnöke

(Páris, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Herriot bukásával a francia politikai élet új, szenzációs fordulathoz érkezett el. Szenzációs-hoz főleg azért, mert a szenátus rojalista frakciójának az a reménye, hogy Herriot megbuktatásával jobbfelé lendítheti a belpolitikai élet irányát, nemhogy sikerült volna, hanem visszafelé sült el: a szocialista baloldal került előtérbe. Ezt főleg a francia szocialisták magatartása idézte fel, akik Briand kormányelnökké való kinevezését megihusították és lehetővé tették, hogy a kormányelnöki székbe Painlevé, a kamara elnöke kerüljön.

Tudvalevő, hogy Painlevé kormányelnökké való kinevezése még Herriot kinevezése előtt szóban forgott, amit az a körülmény hiúsított meg, hogy Painlevét egyidejűleg a köztársasági elnöki székbe is jelölték. Painlevé személye kétségkívül nagy nyeresége a francia baloldali politikának. A kiváló tudós, mint tengerészeti miniszter már jelentős szolgálatokat tett hazájának.

Természetesen, az új kabinet is elsősorban a zilált pénzügyi viszonyok sürgős rendezésének jegyében alakul meg. Painlevé, miután elfogadta Doumergue kormányalakítási megbízását, elsősorban a pénzügyminiszteri szék megfelelő emberrel való betöltésére fektette a sulyt. Mindenesetre még a legnagyobb optimisták előtt is a szenzáció erejével hat, hogy Painlevé Cailleaux-t kérte fel a pénzügyminiszteri tárca betöltésére, akinek ilyen gyors reaktiválására senki sem gondolt. Cailleaux hatalmas pénzügyi képességei azonban, melyek már egyidőben megerősítették a francia pénzügyeket — úgy látszik — minden előítéletet leküzdöttek és az ellenséggel való cimborálás vádjáért Poincaréék és Clemenceauék által elítélt, viharos multu államférfi újra az aktív politikai élet porondjára került. Bizonyos, hogy Cailleaux személyét a szenátus rojalista frakciója a legnagyobb elkeseredéssel látja előtérbe kerülni; egyelőre azonban valószínűleg nem fog felvonulni ellene, mert Cailleaux pénzügyi tekintélye olyan nagy, hogy például az amerikai pénzpiac egyedül Cailleaux személye iránt viseltek bizalommal. Cailleaux pénzügyi programjában egyelőre nem foglal helyet a vagyondézsmá. Ezzel szemben bankjegylebélyegzést akar keresztülvinni, a bank-

jegyérték egy tízedének az államkincstár javára való visszatartásával. A szocialisták emiatt bizalmatlanul fogadták Cailleaux programját, ami mindenesetre meglepő, annál is inkább, mert a jobboldal nagy ellenfelének reaktiválását viszonylagos nyugalommal fogadta. E nehézségekre arra indították a deignált Painlevét, hogy újra tárgyalásokat kezdjen Doumergue elnökkel. Tegnap este Painlevénél Briand, Sarreut, Malvy és Cailleaux tanácskozásokat folytattak a kormány programja felett. A tanácskozásokon Herriot és De Monzie is résztvettek. A tanácskozásokon nyilvánvalóvá vált, hogy bár Briand, aki hajlandónak nyilatkozott a külügyminiszteri tárcát elfogadni és csoportjával a Painlevé-kormányt támogatni, bizonyos nehézségek még mindig vannak a kormány végleges megalakulása körül.

Legújabb hírek szerint azonban a Painlevé-kormányt végleg sikerült megalakítani s így az egyes frakciók közötti ellentéteket sikerült áthidalni. A kormánylista a következőképpen alakul:

Elnök és hadügy: Painlevé,
igazságügy: Steeg,
külügy: Briand,
pénzügy: Cailleaux,
közoktatás: De Monzie,
közmunka: Laval,
belügy: Sramek,
kereskedelem: Chaumet,
földmívelés: Durand,
gyarmatügy: Hesse,
nyugdíj: Anterieu,
tengerészet: Borel,
felszabadult területek minisztere: Deyris,
légügy: Eynad.

A miniszterre kinevezett Steeg, a kamara volt elnöke helyébe — mint Párisból jelentik, — valószínűleg Herriot-t fogják megválasztani a kamara elnökévé. A kabinet megalakulásáról szóló táviratok nem nyújtanak felvilágosítást arról, hogy Loucheur tagja-e Painlevé kabinet-jének, vagy sem.

* Megjelent az első jiddis regény magyar nyelven. A zsidó Balzac Mendale Moicher Szfurim humoros zsidó snorerregénye „A szanta Fiske”. Ára 80 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Nem ujság, hogy a HÖFER gyermekápoló szerek közkedveltek, mert tényleg jók is

TUNGSRAM

A legjobb villanyháló!
Mindent kapható!

Ismét megindulnak a román-orszós tárgyalások

Bukarest, április 17. A főváros diplomáciai körében erősen tartja magát a hír, hogy Románia és Oroszország között ismét meg fognak indulni a tárgyalások. Ez az akció kizárólag az orosz kormány kívánságára történt. Minthogy Romániának béke és szándékai vannak, valószínű, hogy a tárgyalások eredménnyel fognak végződni a két ország közötti jóviszony szempontjából.

A Nemzetközi Munkahivatal elé akarják vinni a marosmenti famunkások ügyét

Az Országos Szaktanács tiltakozása a kormánynál

(Cluj-Kolozsvár, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen beszámoltunk már arról, hogy a marosmenti fűrészüzemeknél súlyos ellentétek merültek fel a munkaadók és munkások között, amely ellentétek annyira kiéleződtek, hogy az egész marosmentén üzembeszüntetés következett be. Ugyancsak jelentették, hogy egyes helyeken hatósági beavatkozásra a munkások abba hagyták az ellenállást és felvették a munkát.

A hatósági beavatkozással kapcsolatban az amszterdami irányzattal működő Országos Szaktanács megbízásából Flueras János, a tanács elnöke interveniált Bukarestben úgy a munkaügyi, mint a belügyminisztériumban és mindkét helyen a szaktanács tiltakozását jelentette be az ellen a hatósági beavatkozás ellen, melynek segítségével a marosvölgyi munkásságot meg akarják fosztani a törvényesen elismert nyolc órai munkaidőtől.

Flueras elnök kijelentette, hogy az Országos Tanács a munkáltatóktól és munkásoktól egyaránt követeli a 8 órai munkaidő betartását és

éppen ezért követeli egy közös bizottság kiküldését a Marosvölgyébe, hogy az ottani helyzetet megvizsgálja. Kijelentette, amennyiben a minisztériumok nem intézkednek sürgősen az irányban, hogy a Marosvölgyében a béke helyreálljon a 8 órai munkaidő respektálásával, úgy az Országos Tanács a Nemzetközi Munkahivatal útján a világ közvéleménye elé viszi az ügyet és ott fog tiltakozni azok ellen a törvénytelen ségek ellen, amelyeket Romániában a munkásság ellen elkövetnek.

Tatarescu belügyminiszter az intervencióra határozott ígéretet tett arra, hogy táviratilag intézkedni fog a sérelem megszüntetése iránt és a marosvölgyi helyzet megvizsgálása meg fog történni a legrövidebb időn belül, mert ő sem tartja megengedhetőnek azt, hogy a törvény rendelkezéseit ne tartásák be. Szedlacsek, a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója a miniszter távollétében szintén tudomásul vette az Országos Tanács tiltakozását és követeléseit, azonnali intézkedés megtételét helyezte kilátásba.

Elkészült a Banca Nationala alaptőkeemeléséről szóló törvényjavaslat

A Nemzeti Bank és az állam közötti szerződést meghosszabbítják

(Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter bejelentette a liberális pártban, hogy elkészítette a Banca Nationala alaptőkeemeléséről szóló javaslatát. A törvényjavaslat szerint a bank alaptőkéjét tizenkétfélmillió arany lejről százszázmillió arany lejre emeli fel.

Ugyanez a törvényjavaslat meghosszabbítja a Banca Nationala és az állam között megkötött szerződés időtartamát harminc esztendővel. A törvényjavaslat a husvéti szünetek után kerül a törvényhozás elé.

Beszélgetés Chajes professzorral Jeruzsálemben

Az Uj Kelet palesztinai munkatársától

(Jeruzsálem, márc. 30.) A nagytanácsbizottság elnöke, Prof. Chajes bécsi főrabbi éppen akkor lépett ki az Amdursky Hotel halljából, amikor érdeklődtem iránta. Nem ismertem meg. Mikor az inas bevezetett a fogadóterembe és megálltam a szürkeszakálú ur előtt — önkéntelen megdöbbenés fogott el.

Elfogódva üdvözöltem.

— Ugy-e nem lehet rámismerni. Nagyon megöregedtem.

— Dehogy, dehogy, — hosszú ideje már annak, hogy utólszor találkoztunk Budapesten.

— Igen, a Károlyi-korszakban. Jobb nem emlékezni ezekre a napokra, a Vigadó nagytermében történetekre.

— Azt hiszem professzor ur, a magyar zsidóságnak sokkal kellemetlenebb volt az az incidens, mint Önnek.

— Dehogy, ne vigasztaljon engem ezzel; az „Egyenlőség“ ma is asszimiláns és a magyar zsidóság sem igen változott, nagyon jól tudom. Szégyenkezés fogott el. Bizony éreztem, hogy igaza van. Felhoztam példának az erdélyi zsidóságot. Az már egészen más.

— Ott vannak reményeink — mondja Prof. Chajes.

Természetesen az egyetemre terelődik a beszélgetés, amelynek megnyitására jött ő is.

— Hogyan képzeled a professzor ur a héber egyetem jövő formáját?

— Mielőtt a kérdésre felelnék, egy kis történeti visszapillantást akarok tenni. A firenzei főiskolát amikor megnyitották, szintén nyilvános egyetemnek szánták. Ennek sok ellenzője volt, főképpen a pisai egyetem, amely vetélytársának tekintette. Az ellenkezés győzött, még pedig úgy, hogy ebből a firenzei egyetem is, meg a tudomány is hasznot húzott. Ugyanis elhatározták, hogy a főiskola nem nyílik meg kezdő hallgatók részére, hanem csupán kutató-

intézetek lesznek fiatal tudósok számára, akik tökéletesíteni kívánják magukat abban a tudomány-szakban, amelynek már eddig is szentelték magukat. Ön tudja, hogy egyelőre a héber egyetemnek is, mint nyilvános főiskolának, sok ellenzője van. S az ellenzői igen sok igaz érvet hoznak fel. Nem akarunk mi egy új intellektuális proletariátust nevelni éppen Erec Jisraélben, ahol minden erőfeszítésünk odairányul, hogy visszavigyük népünket a földhöz és a fizikai munkához. Ezzel szemben igenis szükségünk van tudományintézetekre, ahol fiatal tudósok fogják magukat tökéletesíteni tudós professzorok vezetése mellett. Később, a palesztinai zsidó lakosság szaporodásával — s ha szükség fog fenforogni, — meg fogjuk nyitni az egyetem kapuit a tanulni vágyó diákság előtt is. S akkor, mint Firenzében volt még működ-

désem idején is, két részből fog állni az egyetem: szemináriumokból fiatal tudósok számára és rendes katedrákból a diákság számára. Természetesen, hogy ezt keresztül vihessük, sok pénzre és ösztöndíjakra van szükségünk. En már most magammal hoztam néhány ilyen ösztöndíjat triezszi zsidóktól, amelyek körülbelül 500 fontot tesznek ki.

— Mi a véleménye professzor urnak az új kolóniákról?

— Eppen csak azokat látogattam meg, amelyek a háború utáni években alakultak s amelyeket előbbi palesztinai utam alkalmával még nem láthattam. Nem mondom, hogy nem reméltem látni ilyen fejlődést, hiszen mindenről, ami Palesztinában történt, mindig pontos értesülésem volt, de — a Talmud mondásával élve — „nem hasonló a látás a hallomáshoz.“ Mondhatom Önnek, hogy az Emekben, a Keren Kajemeth földjén alakult mezőgazdasági telepek, kvucák és kolóniák olyan hatást tettek reám, amely soha, soha sem fog elmulni. Épül a mi hazánk, hála Istennek, épül. S ezt érzi az ember lépten-nyomon. Ott az Emekben éreztem újból és századszor és százszor erősebben azt az óriási felelősséget, amely a zsidó népet terheli a föld megváltásával szemben. Ezt a hatalmas feladatot a Keren Kajemeth végzi s mi mindnyájan kötelesek vagyunk őt szent munkájában adományainkkal támogatni. Hiszen a Keren Kajemeth nélkül a Keren Hajjeszód sem végezheti munkáját. Ha nincs föld, nincs mire építeni.

— Milyennek találja professzor ur a politikai helyzetet?

— Azt hiszem, semmi olyat sem mondhatnék Önnek, amit Ön, aki itt él Erec Jisraélben, legalább olyan jól ne tudna, mint én. Ön is — ép úgy mint én — tudja, hogy egy bizonyos arab osztály ellensége a mi országépítésünknek. De az arab nép többsége és főleg a fellahok jól tudják, hogy a mi munkánk az ő javukat is szolgálja. Eppen ezért az effendiknek minden gáncoskodása hasztalan. A zsidó munka és akaraterő mindent le fog győzni.

— Az esetleges fő kormányzóválasztás nem fogja befolyásolni az itteni angol politikát Palesztinában?

— Szó sem lehet róla. Hiszen nem a fő kormányzó „csinálja“ a Palesztina-politikát, ő csak végrehajtja kormányának akaratát, amely viszont a népszövetség által adott mandátum pontjaitól függ. Egyébként pedig megnyugtathatom önt: Herbert Samuel utóda olyan férfi lesz, aki nemcsak mint fontos angol főhivatalnok fogja végrehajtani a mandátum rendelkezéseit, hanem, mint a Balfour-deklarációnak és a cionistabarát politikának meggyőződéses híve szívvel-lélekkel. Ezt a lehető legjobb forrásból tudom. Ilyen körülmények között, — bármennyire sajnáljuk is a szívünkhöz nőtt Herbert Samuel távozását, akinek végül is letelt az öt esztendeje és aki nagyon vágyik a megérdemelt pihenésre — mégis bizonyos megnyugvással tekintünk a jövő elé. Hiszen legvégső esetben: minden minden csak tőlünk függ. A mi akaratunktól, a mi munkánktól.

— Mikor látjuk viszont Erec Jisraélben?

— Április végén Londonban leszek az egyetemi tanács ülésén, — ott fog elválni.

Mordechaj Avi-Shaul

* Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helységében.

Tavaszi felöltő

jó minőség

lej 2500

Katz & Mendel

Cluj. Piața Unirii No 10.

Lej 2300

jó minőségű

tavaszi öltöny

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napjár

Szombat
 5685 Niszán 24
 1925 április 18
 Újhold kihirdetés
 zsidra: S' mini

Spinoza még úgy fogja föl a zsidóságot mint nemzetet és az a véleménye, hogy a zsidó állam újraalkotása kizáróan a zsidó nép bátorságától függ. Mendelsohn még semmit se tud a kozmopolita zsidóságról. Csak a legújabb idők teljesen fölszines emancipációs oportunitása érezte úgy, hogy le kell tagadnia a zsidó nemzeti séget.

Moses Hess
 A zsidóság, nem egy passzív hitvallás, hanem egy aktív világnézet, amely a zsidó nemzeti lényeggel szervesen egybe van növe.
 Moses Hess

Tisztújítás a Temesvár-gyárvárosi ortodox hitközségben. A Temesvár-gyárvárosi aut. ort. izr. hitközség f. hó 12-én tartotta meg tisztújító közgyűlését, amelyen a már hat év óta az elnöki tisztséget betöltő Friedmann Ferencz újból elnökké lett megválasztva. A választás többi eredményei: Alelnökök Ábrahám Nándor, Weisel Léb, pénztáros Schönbrunn Adolf, ellenőr Schwartz Izidor dr., gondnokok Krieger Efraim és Pinkesz Dezső. Választmányi tagok: Deutsch Sámuel, Grünberger Dávid, Hoch József, Jungermann József, Kohn Márkusz, Kaufteil Vilmos, Menczer Ede, Reich Naftali, Schönbrunn Jakab, Singer Hermann, Teszler Ignátz, Weinberger Mark, Werber Jakab, Westfried Benjamin.

A magyar Párt brassói gyűlése. Brassóból jelentik: A magyar párt brassói tagozata tegnap délelőtt Grandpierre Emil elnökletével gyűlést tartott. A gyűlésen jelen volt Sándor József országgyűlési képviselő is. Határozatot nem hoztak, ehelyett a politikai helyzetet vitatták meg. Az elhangzott beszédek szerint az Averescu-párt kormányrajutása lesz a helypolitikai élet legközelebbi eseménye. A néppárt uralomrajutása, a szónokok szerint, a magyarság ügyének előbbrejutását jelentené. Szó volt még a csiki szenátorválasztásról is. A jelen voltak kifogásolták a liberálisoknak törvénytelen választási propagandáját.

Egy örült ápolónő megmérgezte nyolc betegét. Párisból jelentik: Nagyszabású tömeggyilkosságról rántotta le a leplet a nimesi rendőrség, amely névtelen levelek útján lett figyelmes a gyilkosságokra. Egy Schiert nevű 37 éves olasz nő az utóbbi hónapokban több helyre ápolónőnek ajánlkozott. A bíralomgerjesztő külsejű és jó bizonyítványokkal rendelkező ápolónőt felfogadták, de az összes betegek, akiket Schiert gondozott, gyanus körülmények között rövidesen meghaltak. Miután a legutóbbi napokban újabb két ilyen halálesetről tetek jelentést, az államügyészség elrendelte a vizsgálatot, amely azzal az eredménnyel járt, hogy az olasz ápolónő a legutóbbi hetekben nem kevesebb mint nyolc ápolóját mérgezte meg. A gyilkos nő, akinek lelkiismeretét valószínűleg több gyilkosság terheli, letartóztatták és meg fogják vizsgálni elmeállapotát, miután valószínű, hogy közveszélyes örült.

Halálozás. Nagybányáról jelentik: Az elmúlt vasárnap temették itt Hirsch József tekintélyes kereskedőt. A temetés megmutatta az elhunyt népszerűségét és a közbecsülését, ami csak a legérdemesebbeknek jár ki. A halottas házból százával hőmpölygött ki a tömeg, minden zsidó ott volt és a városi lakosság minden rétegéből sokan nemzsidók is. Gyászbeszédet az ünnep miatt nem bucsuztathatták el a községnek husz éven át volt gondnokát, de utolsó útján való kiséréte beszédesebb volt a legmegindítóbb prédikációnál is.

Dij kétgyermekes családapáknak. Párisból írják: A nemrégiben közölt szomorú francia népességi statisztika meglehetősen humoros határozat hozatalára készítette Angers városka tanácsát a napokban. A városi tanács ugyanis huszonöt ezer franknyi egyenlő részben szétosztandó összeget szavazott meg ama családapák számára, akiknek két gyermekük van s bejelenti a városka tanácsának hivatalosan, hogy egy harmadik gyermektől sem irtóznának. Ha ez a harmadik gyermek 1926. év folyamán tényleg világra jön, úgy a boldog családapák 1927 január elsején megkapják a huszonöt ezer frankból reájuk eső részesedést.

Mennyibe kerül egy levegő-ut Angliából Amerikába. Dr. Eckener, a Z III. készítője a londoni kir. léghajózási társaságnál bejelentette, hogy a léghajón való utazás menetidőjüket Európából Amerikába 600 dollárt állapít meg. Dr. Eckener közlése, hogy az utazás mindegyre veszélytelenebbé lesz, mivel a villámcsapások ellen is kellő eszközökkel szerelték fel a léghajót.

Egy köztársasági elnököt saját országából utasítottak ki. New-Yorkból jelentik: Kolumbiában már hetek óta forradalmi készülődések folytak a mai köztársasági rend ellen. A kormány a napokban felfedezett egy összeesküvést, amelynek kidolgozott terve szerint a forradalomnak Columbia különböző városaiban egyszerre kellett volna kitörnie. Főszerepe a forradalomban a direktoriumnak volt, mely elsősorban a kormányt tartóztatta volna le, azután pedig diktatórikus hatalommal rubázta volna fel Pedro Ospina köztársasági elnököt. Az eddigi megállapítások szerint az egész forradalmi mozgalom az elnök részéről indult ki. Columbia köztársaságának elnökét ugyanis 1922. augusztus hetedikén választották meg az alkotmány szerint négy évi időtartamra. Ospina azonban nem elégedett meg az alkotmány által számára biztosított jogokkal és ezért forradalmi uton kísérelte meg a kormány eltávolításával olyan alkotmány megteremtését, amely számára hosszabb hivatali időt és nagyobb hatáskört biztosított volna. A puccs azonban megghiúsult az alkotmányhü csapatok és tisztek magatartásán. A kormány az elnököt elfogatta és azonnal kiutasította az ország területéről. A vérontás eddig elkerülhető volt.

Aki későn jár az operába. Az elmúlt év decemberében a kolozsvári román operában az előadás megkezdése előtt parázs botrány kerekedett egy későn jövő színházlátogató körül. Tudvalevő, hogy az opera külön felhívja a közönség figyelmét arra, hogy az előadások megkezdése után a nézőtérre bemenni tilos. Dr. Rachitean kolozsvári ügyvéd bárhogy sietett, mégis néhány perccel a megkezdés után érkezett. Azonban nem akarta végig várni az első felvonást s mindenáron be akart menni helyére. Constantin Petre jegyszédő figyelmeztette, hogy rendelet szerint nem lehet az előadást ajtónyitogatással zavarni és a közönséget háborgatni. Az ügyvéd nem vette figyelembe a felszólítást és erőszakkal be akart menni. A vádirat szerint, melyet a törvényszéki tárgyaláson olvastak fel, Constantin jegyszédő formálisan kitalasztotta az igyekvő ügyvédet és eközben nem épen a leghizelgőbb szavakkal illette. A többi már hamar következett. Pofonok csattantak el s természetesen ősi tradícióhoz híven, az első pofonnak nem akadt gazdája. A harcban, amely az előadással párhuzamosan a baloldali földszinti folyosón játszódott le, részt vett Ursutiu Nicolai jegyszédő is és — mint a vádirat tovább mondja, — bántalmazták a rendíthetetlen színházlátogatót. Az ügyvéd feljelentésére a kolozsvári járásbíró néhány héttel ezelőtt tartott tárgyalásán Constantin Petre jegyszédőt felmentette, azonban társát, Ursutiut kétnapi elzárásra ítélte könnyű testisértés vétsége miatt. Felelősség folytán a törvényszék tegnap délelőtti tárgyalásán Bohatitel Sándor törvényszéki bíró elnökle alatt a járásbíró ítéletét helybenhagyta, csupán úgy módosította az ítéletet, hogy tekintettel a vádlott büntetlen előéletére, három évre az ítélet végrehajtását felfüggeszti.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár r. t. igazgatósága tisztelettel értesíti igen tisztelt betéteseit, hogy az intézetnél elhelyezett takarékbetétek kamatlábát május hó 1-től kezdve 2 százalékkal leszállítja.

A KAC Nagyváradon. A Kispesti AC kitűnő futbalcsapata vasárnap és hétfőn Nagyváradon játszik a NAC, illetve a Törökvel. A csapat, amely szerdán tudvalevőleg Aradon játszott s győzött 1:0 arányban egy kombinált csapat ellen, ma délelőtt Nagyváradra érkezett, ahol kedves fogadtatásban részesítették őket. A KAC hétfői mérkőzése után utra kel és hazautazik Budapestre.

Egyetemavatási ünnepélyek. Az országban mindenfelé áhitatos lelkesedéssel ünnepezték meg a jeruzsálemi egyetem avatását. Nagyváradon április ötödikén este kilenc órakor a Barisszia a Lloyd külön termében egy disz-kommersz keretei között ünnepelte meg a nagy napot. A terem zsúfolásig megtelt közönséggel, az Avivák, a Ceire Mizrachí tagjai és a cionisták teljes számmal jelentek meg. Az ünnepséget Fischer Emil ros rison nyitotta meg. Lampel Odön ros séni Giszkalay János „Uj tavasz elébe” című költeményét szavalta, majd az „Eskü” t énekelte az egész Barisszia. Dr. Markovits Ignác a héber és jiddis nyelvről tartott érdekes előadást. Berliner Teri és Altmann Eszti saját költeményüket szavalták, Róth Efraim héber nyelven méltatta az egyetem világraszóló jelentőségét, Rácz Ilus pedig az egyetem letkezéséről ismertette. Beszéltek továbbá: Dr. Kardos Gyula, Ardos Frigyes, Juszt Mose (Ceire Mizrachí) és Grosz Péter. — Brassóban vasárnap este rendezte a Barisszia az egyetem avatási ünnepélyét a város zsidó társadalmi előkelőinek részvételével. Sugár László ros rison az ifjúság szempontjából fejtegette a héber egyetem jelentőségét. Az est többi szónokai Sebesi Izsó és dr. Gergely József voltak. Majd dr. Fried máramarosszigeti ügyvéd mondott nagykonceptióju beszédet, aki az egyetem megnyitásában a jövő zsidó parlament konturjait látja körvonalozva. A Hatikva zárta be a programot. Április másodikán délelőtt tíz órakor, az egyetem megnyitásának idejében, az ünnep szimbolusául, — a „Barisszia” felhívására — Brassó zsidó kereskedői tíz percre lehúzták üzleteik redőnyeit, ugyszintén a zsidó üzemek és irodák is tíz perces munkabeszüntetéssel demonstráltak az egyetem-avatás ünnepi voltának.

A zsidó tudományos irodalom az Uj Kelet könyvostálya könyvcsoportjában.

Silbermann: Zsidó kultúra és modern világnézet.
 Martin Buber: Zsidóság és az emberiség.
 Achad Haam: Nietzscheanizmus és zsidóság.
 Max Brod: Zsidóság és kereszténység viszonya.

Lukács Zoltán: Szemelvények a Talmudból. 5 könyv ára 50 lej (és portó). Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Dienes László könyve a művészetről és világnézetéről. Dienes László, a kiváló publicista és esztétikus kötetbe gyűjtötte össze az új művészeti irányok világnézeti alapját megvilágító tanulmányait. A kötet május közepén fog megjelenni a következő érdekes tartalommal: 1. Miért nem érti a mai ember a ma művészetét? 2. A művészet szerepe kulturánkban. 3. A naturalizmus. 4. Az impresszionizmus. 5. Az expresszionizmus és kubizmus világnézeti alapjai. 6. Egy magyar művész Bécsben (Uitz Béla művészete). 7. George Grosz. 8. A ma költője és a ma embere. 9. A mai francia irodalom utja. 10. A százszentendős Flaubert. 11. Anatole France. 12. Ázsiai hatások Európa szellemi életében. 13. Világnézetek útján. A gondos kiállításban megjelenő könyv ára 100 lej lesz. Előjegyzéseket elfogad az Uj Kelet könyvostálya.

Meghívó. A Harpe Lanáfas (Kórházi szegény betegeket élelmező) egyet folyó hó 19-én vasárnap délután 3 órakor S'r. N. Filipescu (Szentlélek-utca 1 szám alatt közgyűlést tart, amelyre t. Cimet meghívjuk és megjelenését okvetlen kérjük. Cluj, 1925 évi április hó 5-én. Tisztelettel Mózes Elek titkár, Neumann Mórné elnök.

A villanyvizéria egyedüli megoldása a Tungsram izzólámpák használatában rejlik.

Székrekedés ellen Purgó eredeti dobozban. (3)

Palesztinai kirándulásra ruhák tisztítása nagyban folyik Czinknél, Cluj
Április 1-től május 1-ig országos sékelakció

állni az egye-
 osok számára
 számára. Ter-
 vihesük, sok
 ikségünk. En
 any ilyen ösz-
 ek körülbelül

urnak az uj

tam meg, ame-
 kultak s ame-
 kalmával még
 gy nem remél-
 mindenről, ami
 fontos értesülé-
 ásával élve —
 hoz. " Mondha-
 a Keren Kaje-
 asági telepek,
 tettek reám,
 ni. Épül a mi
 zt érzi az em-
 ekben éreztem
 rősebben azt az
 népet terheli
 Ezt a hatalmas
 zsi s mi mind-
 nt munkájában
 szen a Keren
 zód sem végez-
 es mire építeni.
 zor ur a politi-

sem mondat-
 Erec Jiszraél-
 a, mint én. Ön
 hogy egy bi-
 mi országépíté-
 ge és főleg a
 munkánk az ő
 az effendiknek
 A zsidó munka
 özni.
 óváltozás nem
 ol politikát Pa-

eu nem a fő-
 tina-politikát, ő
 atát, amely vi-
 ott mandátum
 g megnyugtató
 oda olyan férfiu
 angol főhivatal-
 tum rendelke-
 klarációnak és
 yöződéses hiva-
 egjobb forrásból
 ott, — bárme-
 nőtt Herbert
 is letelt az öt
 k a megérdemelt
 gnyugvással te-
 végső esetben:
 g. A mi akara-

rec Jiszraélben?
 n leszek az egye-
 elválni.
 háj Avi-Shaul
 vagonunkat a
 Rt.-nál. Képvise-
 pen.

KOZGAZDASAG

A kereskedők utolsó erőfeszítése az üzletbérletek ügyében

Jelentkezzenek, akiket a kilakoltatás veszélye fenyeget. Országos demonstratív kongresszus Bukarestben

(Cluj Kolozsvár, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentették már, hogy a bukaresti kereskedők vasárnap gyűlést tartottak a Dácia termében, amelyen elhatározták, hogy az üzletbérletek meghosszabbítása ügyében még egy utolsó országos kongresszust hívnak egybe csütörtökre, április 23-ára. Ez a kongresszus méreteiben hatalmas demonstrációnak készül, mert az egyre jobban közeledő veszély arra készíti a romániai kereskedőket, hogy minél nagyobb számmal vegyenek részt, ezzel is bizonyosságot téve, hogy az ügy, amelyért küzdelmet folytatnak, egzisztenciájukat veszélyezteti, mert az üzletbérletek meg nem hosszabbítása esetén teljes anyagi romlás vár rájuk.

A kolozsvári Kereskedők Tanácsa éppen úgy, mint a többi erdélyi és bánáti kereskedő egyesületek, tekintélyes számú delegációval kívánja képviseltetni magát a kongresszuson és ezért felhívja a kolozsvári üzletbérletek arra, hogy saját jól felfogott érdekükben minél nagyobb számmal jelentkezzenek a kongresszuson való részvételre, mert ezen az utolsó kongresszuson kell kikényszeríteni a kormánytól az üzletbérletek meghosszabbítását.

A mai valutapiac

A mai napon a román husvét miatt szünetelt a bankközi forgalom.

Devizapiac április 17-én:

Bukarest. Devizák: Páris 11-75, Berlin —, London 1072, Newyork 224-00, Róma 9-95 Zürich 43-50, Bécs 00-00, Prága 6-68.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 12318-75 12318-75, Amsterdam 206-65—206-65, Newyork 517-50—517-50, London 2476-50—2476-50, Páris 2700-00—2710-00, Milánó 2127-50—2127-50, Prága 1535-00—1535-00, Budapest 71-75—71-75, Belgrád 835-00—835-00, Bukarest 232-50—232-50, Varsó 99-25—99-25, Bécs 72-85—72-85.

† Román gazdasági hírek. Lapunk a közbeesett ünnep miatt két napig nem jelent meg. Az időközben előfordult román közgazdasági eseményeket a következőkben foglaljuk röviden össze: A buzarekvirálás ellen foglalt állást a legutóbb megtartott prefektusi értekezlet, amelyen Tatarescu miniszter elnökölt. A prefektusok egyértelműen kinyilatkoztatták, hogy a termelés és a városi lakosság listával való zavartalan ellátása érdekében sürgősen meg kell változtatni a jelenlegi gabonarendszert és át kell térni a szabadkereskedelemlre. — A Nagyiparosok és Munkaadók Szövetsége csütörtökön délután tartotta meg Kolozsvárt évi rendes közgyűlését, dr. Farkas Mózes elnökle mellett. Az elnöki megnyitó után Böszörményi Sándor dr. ügyvezető-igazgató ismertette a szövetség múltévi működését és a jövő évi programot. Ezután megválasztották az új vezetőséget. Elnök egyhangulag továbbra is Farkas Mózes dr. lett. Társelnökök: Dessila Virgil, Lázár Simon dr. (Torda), Moskovitz Miklós dr. (Nagyvárad) és Weiser Oszkár (Nagybánya). Választottak ezen kívül nyolc alelnököt, szakosztályi elnököket és egy végrehajtó bizottságot. — A Kazántulajdonosok Szövetségének kolozsvári fiókja a napokban tartotta évi rendes közgyűlését. A tagozat új vezetőségét a következőképpen választotta meg a közgyűlés: Tiszteletbeli elnök Dessila Virgil mérnök. Elnök: Negró Károly mérnök, a Solvay-művek vezérigazgatója. Ügyvezető alelnök: Manouschek Langer Ottó dr. — A cseh-román határmenti forgalomról szóló egyezményt tegnap írták alá a külügyminisztériumban. A kölcsönös jogi segélyről és a kiszolgáltatásról szóló egyezmények további tárgyalások anyagát képezik.

† Részvényjog-reform Ausztriában. Rómában április 17-én interparlamentáris kereskedelmi konferencia kezdődik, amelyen a különböző nemzetek kereskedelmi jogának összeegyeztetését kísérik meg. Ezzel kapcsolat-

Tekintettel arra, hogy a kormány egyes tagjai több ízben azon nézetüknek adtak kifejezést, hogy elenyészően csekély azoknak a kereskedőknek a száma, akiket kilakoltatás veszélye fenyeget, a bukaresti Sfatul Negustoresc elhatározta, hogy összeírja azokat a kereskedőket, akik nem tudtak bérbeadóikkal megegyezést létesíteni és így a lakbértörvény alapján kikerülnek az utcára, valamint azokat is, akik kényszerhelyzetükben olyan megállapodásokat létesítettek, melyeknek feltételei nem felelnek meg a reális viszonyoknak. Ezeknek a kereskedőknek a névjegyzékét a 23-iki kongresszus utáni napon delegáció fogja a kormány elé terjeszteni, hogy ezzel is megdöntsék egyes kormánytényezőknél a helyzetet nem ismerő álláspontját.

A kolozsvári Sfatul Negustoresc ennek alapján felhívja mindazokat a kereskedőket, akiket a kilakoltatás veszélye fenyeget, vagy kényszerhelyzetükben súlyos feltételi megállapodást létesítettek háztulajdonosaikkal, hogy sürgősen, legkésőbb 21-éig jelentkezzenek összeírásuk végett a Sfatul vezetőségénél, ugyancsak azok is, akik a bukaresti kongresszuson részt akarnak venni.

ban Ausztriában is felmerült az a terv, hogy a már meglehetősen elavult osztrák részvényjogot a modern gazdasági élet kívánalmainak megfelelően átdolgozzák. Az erre vonatkozó munkálatok már folyamatban vannak és a nemzetgyűlési képviselők egy csoportja már azzal a tervvel foglalkozik, hogy még ennek a hónapnak a végén indítványt tesz az új osztrák részvényjog törvény megalkotására.

† Bécsi marhavásár (Saborsky és Fiai cég jelentése). A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2296 darab. Ebből romániai áru 243 darab volt. Az árak tiz garassal emelkedtek.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskúldemények címe Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Masamódok figyelmébe

Megérkeztek legújabb tavaszi, nyári párisi és bécsi újdonságaink. Mindezt e hozzátalok segítségével ebből divatokból és választékban rak táron Vidéki rendelések leggyorsabban elintéztetnek.

Magazin Elysée

(Az őlt Moskovitz Rózsik*)
Cluj, Calea Regele Ferdinand 22. sz.
(Wess-léanyi-utca)

Gyomorégés, rossz szájíz

de levertség és bágyadság is igen sokszor a rossz emésztés következménye is gyorsan elmúlnak, ha időközönként 1/2-1 pasztilla

KOPROL jóízű hashajtó csokoládét

veszünk be.

Ügyeljünk a KOPROL névre, mert mint minden jó cikket, a KOPROL-t is utánozzák és hamisítják. Minden dobozon és minden pasztillán rajta kell lennie a KOPROL névnek, amely törvényesen védve van.

Párisi központunktól

állandóan érkeznek a tavaszi idényre

Szövetek, női felöltőknek.
Szövetek női osztűmöknek
Szövetek női ruháknak
„Rodie” szövetek.

Selymek

utolsó újdonságok

ruháknak, kosztűmöknek, felöltőknek.

„AU PRINTEMPS“

áruházban, Cluj, Str. Memorandului 11.

Lloyd 3-46

Fizetéseketelenség miatt

feltárlási áron alul, az összes

antik butorok,

faesillárok, régi képek és perzsa szőnyegek

kiárusítása megkezdődött.

Grátz műkereskedés,

Cluj, Piața Unirii 8.

R. Mosse Rt. 1192

SZINH

Magyar Szombat: Nincs Vasárnap d. u. 19-edszer, Vasárnap este 8-lással és lépésével bérlet 104

a Marpe Lane egyesületnek 19 Kiosztott ebédei mennyiség 175 liter. Bevételek adományok 940 mányok 900 lej. Ételhordosért 4 Jutalékok 2912 lej. Segélyek városi betegeknek lej. Egyenleg 2 Elek titkár. Ne

Tav

Neu

férfi-Cluj,

A gimleul-silva

39—1925. ikt.

Fürdő

Alulirov orth hírre tessi, hogy dő s a hozzátar ugyanannyi por hó 20-án d. e. izr. iskola nagy 5 évi időtartam év április 30-ig

Bánatpénz a 10%-a, mely csak megfelelő értékp Cakis az ilyen lakok fognak tigr Árverési felté vagy jegyzőjénél tekinthetők.

A hitk. fentat latokra való tekl elfogadni, melye Simleul-Silvan nyilvános tirdő Simleul-Silvan Szilágyi Dez hitr. jzö

Sorsjeg

Férfidivat, rövid- és kötöttéru, harisnya, porcelán, üveg- és alpakkadru, evőeszközök.

Cal. gatósvevőkden közj

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Szombat: Nincs előadás
 Vasárnap d. u. fél 4-kor: Három Grácia (Operette, 19-edszer, sorozat 167)
 Vasárnap este 8-kor: Éva (Operett-repriz, új betanulással és új szereposztással. Karácsonyi III fel-lépésével és Berna Sári vendégjátékával. Napi bérlet 104 szám B, sorozat 168)

Kimutatás

a Marpe Lane fes (Kó.házi betegeket élelmező) egyesületnek 1925 évi március havi működéséről. Kiosztott ebédek száma 904 adag. Kiosztott tej mennyiség 175 liter. Kiosztott tor mennyiség 16 liter. *Bevételek:* Tégdíjak 16320 lej. Templom-adományok 940 lej. Ebédmegváltások 325 lej. Ado-mányok 900 lej. Összesen 18485 lej. *Kiadások:* Ételhordásért 4869 lej Igazg. költségek 3800 lej. Jutalékok 2912 lej. Főzés és egyéb kiadások 3950 lej. Segélyek városi betegeknek 625 lej. Tejre vá-rosi betegeknek 1569 lej. Konyhai kiadásokra 468 lej. Egyenleg 292 lej. Összesen 18485 lej. *Mózes Elek* titkár. *Neumann Mór*né elnök.

Tavaszi újdonságok
 érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaáruháza
 Cluj, Piata Unirii No 14.

A simleul-silvaniei orth. isz. hitk. Előjáróságától
 39-1925. ikt. sz.

Fürdő bérbeadási hirdetmény

Alulírott orth. isz. hitk. Előjáróság. ezennel köz-hírré teszi, hogy a tulajdonát képező rivalis für-dő s a hozzátartozó 14 fürdőkabinban elhelyezett ugyanannyi porcellán és beton kádak f. évi apr. hó 20-án d. e. 11 órakor Simleul-Silvanieiben, az isz. iskola nagytermében írásbeli ajánlat útján, 5 évi időtartamra, azaz f. évi május hó 1-vel 1930-ik év április 30-ig terjedő időre bérbe fog adni.

Bánatpénz a felajánlott egy évi bérösszegnek 10%-a, mely összeg az ajánlathoz kézpénzben, vagy megfelelő értékpapírtan csatolandó.

Csakis az ilyen és a később nem érkezett aján-latok figyelembe vételni.

Árverési feltételek alantírt hitközség Előkönel vagy jegyzőjénél naponta 9-12-ig és 3-5-ig meg-tekintethők.

A hitk. fenntartja magának a jogot, hogy az aján-latokra való tekintet nélkül, azt az ajánlatot fogja elfogadni, melyet előnyösebbnek tart.

Simleul-Silvaniei rend. tanácsu városban más nyilvános fürdő nincsen.

Simleul-Silvaniei, 1925. apr. 5-én.

Szilágyi Dezső,
 hitk. jz

Brüll Kálmán,
 hitk. elnök

SUCHARD

KAFAO

FELÜLMULHATATLAN

Zsák
 Ponyva

Mindennemű célokra
 legelőnyösebben beszeresendők

Albala Izsó
 Timisoara

Piata Traian No 2

Mindenhol csak

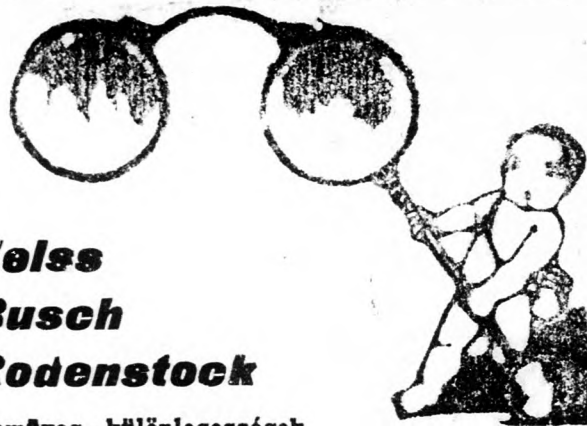
eredeti
CZELL-sört
 és
LUTHER-sört
 kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár

Ciment, Doksasz & Tsa cégnél
 Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

**Zeiss
 Busch
 Rodenstock**

szemüveg - különlegességek

KON MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló fizetésben,
 Cluj, Calea Victoriei No. 2.
 orvosi rendelés, minta vagy választás szerint
 kaphatók

Hirdessen az Uj Keletben!

Sorsjegy minden vevőnek díjmentesen lesz áruházunk pénztárában kiszolgáltatva.

Ingyen 3500 lej-

hez juthat az, aki a

PARISIEN ÁRUHÁZ R.-T.

Cal. Reg. Ferdinand 12. áruházában bármit vásárol. Az áruház igaz-gatósa elhatározta ugyanis, hogy cége jövedelmének egy bizonyos hányadát vevőközönségének juttatja vissza. Ezért a **Parisien Áruház Rt.** min-den hó 25-én a cég kirakataiban közszemlére tett **3 órtékes tárgyat közjegyző jelenlétében kisorsolja** és a nyert tárgyat, vagy annak ellenértékét a szerencsés vevőnek díjmentesen kiszolgáltatja.

Férfidivat, rövid- és köztáru, harisnya, porcel-lán, üveg- és alpakkadru, evőeszközök.

Gyermektöcsik, gyermekjáték, díszmítaruk leg-olcsóbb és legnagyobb választékban

Prima tűzifát

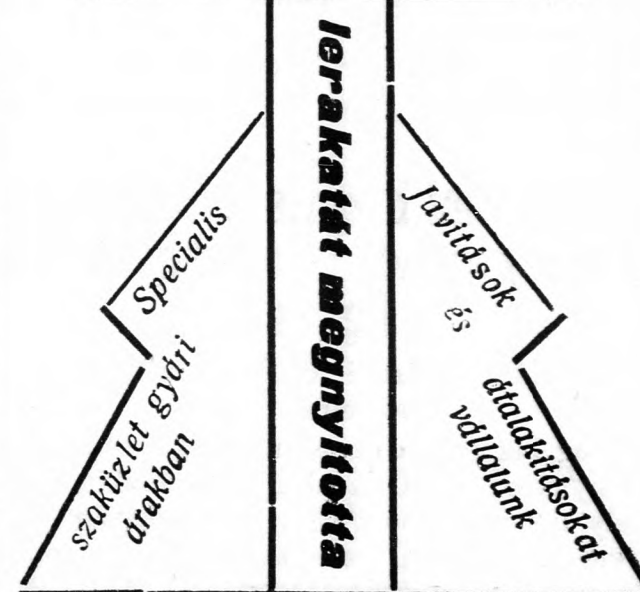
ölenként vagy spritva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállit: **Sta-ruinta Romaneasca S. A.** faosztálya Cluj, Piata Unirii 20. 229. Telefon 804.

Kávésok figyelmébe!

legjobb reklámja a
Kiszling-g-csillárok lesznek.

Kiszling Rudolf és Fia — Román csillár és bronz-áruháza — Timisoara.

A Bőripari Rt.
 bőrdíszmű, bőrdísz- és táska-áruháza

Clujon
 Cal. R. Ferdinand (Wesselényi-u.) 2.

Butorok javítását

és fényezését, valamint **üzletberon-dezések** készítését és átalakítását a legelőnyösebb feltételek mellett vállalok.
Chenl asztalos, Cal. Victoriei 68.

Mégis csak legjobb a késznélküli
„RASOL IDEAL“

borotváló por
 amely az ország legre-gőbb gyártmánya, mely most újonnan átprepa-rálva, az arcot nem marja és kellemes ha-tást hagy utána.

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomagolásban. 5 kg vétel franco lej 140—, kisebb mennyiségben lej 84—, vidékre lej 45— kgkint. **Övökodjunk az Ártal-mas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ felírásu valódi.**

Reszling József fodrász
 Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Valódi perzsaszőnyegeket

nagy választékban
Rosenberg I. régiségkereskedőnél
 Cluj, Str. Memorandului 25.
 (v. Unio-utca) Telefon 76.

Antik könyvszekrény sürgősen eladó.
 Rador 2689

SPORT

NSC-Haggibbor Victoria-NSC

Az elmúlt vasárnapi mérkőzés után a román husvét két napján ismét nemzetközi mérkőzésben lesz alkalma gyönyörködni a kolozsvári sportpublikumnak. A budapesti NSC kitűnő elsőosztályú futbalcsapata lesz vasárnap a Victoria, hétfőn pedig a Haggibbor ellenfele. Mindkét csapat nagyban készül a találkozóra. A Victoria, hogy bebizonyítsa azt, hogy bármelyik budapesti csapatnak méltó ellenfele tud lenni, a Haggibbor pedig, hogy megcáfolja a sorozatos balsikereivel kapcsolatban elterjedt letörési híreket, minden erejét latba fogja vetni az NSC elleni mérkőzésen. Igazi szép futballra van tehát kilátásunk.

A vasárnapi mérkőzést Bonciocat, az ismert Universitatea-játékos és bíró, a hétfőit pedig dr. Vatiannu fogja levezetni.

Itt említjük meg, hogy a Haggibbor vezetősége felkéri elsőosztályú játékosait, hogy vasárnap délelőtt 11 órára jelenjenek meg a Park-kávéház emeleti helyiségében, ahol játékosértekezlet lesz a fontos napirenden levő ügyek megbeszélésére.

A Haggibbor-NSC előtt hétfő délután játszik a Haggibbor és az Universitatea törpe csapata.

A fegyelmi bizottság ítékezése a nagyváradai játékoscsábítási ügyben

A NAC intézőjét örökre eltiltották a sportműködéstől

Még bizonyára olvasóink emlékezetében van a nagyváradai NAC tavalyi játékoscsábítási ügye, amely oly nagy port vert fel az ország sportkörében. A NAC vezetősége ugyan minden közösséget megtagadott azokkal, akik Bartha ismert Törökvs-játékost a NAC-ba akarták csábítani és, akik a NAC-Törökvs derby előtt autóbába akarták megszöktetni a kitűnő védőjátékost, csakhogy ne szerepeljen a NAC elleni mérkőzésen a Törökvs csapatában. A NAC akkori intézője Lorand János volt és sokan voltak olyanok, akik az ő művének tekintették az egész játékrablás ügyet. Azonnal meg is indult a vizsgálat a nagyváradai sportfórumok részéről, azonban az ügy csakhamar elaludt anélkül, hogy a vizsgálatról tájékoztatták volna az ország sportközvéleményét. A tavaszi szezon beálltával ismét kiéleződött klubdifferenciák felszínre vetették a már szinte elaludtnak hitt ügyet.

A vizsgálatot kénytelenek voltak levezetni, illetve befejezni és így tegnap ez a kényes kérdés a nagyváradai fegyelmi bizottság elé került. A tanúk és védők egész sorozatát vonultatták fel a tegnapi ülésre, melyen hosszas tanácskozás után a következő ítéletet hozták:

A bizottság bűnösnek mondja ki Lorand János NAC-intézőt, akit a csábítás értelmi szerzőjének tekint és ezért egyszersmindenkra eltiltja mindenemű sportműködéstől. De bűnösnek találja magát Barthát is és ezért őt egy hónapra letiltja, de megengedi neki, hogy nemzetközi mérkőzésen játszasson. Csillag László NAC játékost és Bota Romolus, a NAC titkárárt, mint bűnrészeseket egy hónapi kényszerpihenőre ítélik. Csillag szintén játszhat nemzetközi mérkőzéseken Lorand (Lebovics) János letiltása nagy meglepetést keltett sportkörökben. Egyike volt a legagilisabb és áldozatkész sportembereknek, akinek nagy érdemei vannak az új nagyváradai sportpálya felépítése körül.

Értesülésünk szerint ugy Lorand, mint egyesület, a NAC, megfelelőbezi a fegyelmi bizottság ítékezését.

Pályázati hirdetmény.

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó kolozsvári országos tanácsot hónapban betöltendő a gondnoki állás. Az állásra oly nő, lehetőleg gyermektelen egyének pályázhatnak, akik az 50 érvára berendezendő otthon önálló vezetését vállalják a gondozó társaságnak a feladatát is részt tudnak venni.

Az állás azonnal elfoglalható. Az eddigi működéssel szülő bizonyítványok atokkal felszerelt és a fizetési igényeket is feltüntető pályázatok 8 napon belül az Árvagondozó irodájába (Cluj, Str. N. Filipescu I.) adandók be.

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Elnöksége

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesület közlésnél egy szó 3-... vastagabb betűtve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díjaz először fizetendő.

Intelligens

fiatalember ezton keres isme:etséget művelt urilannal. Házasság nincs kizárva. — S ives megkeresések "Paris" jeligére a kiadóhivatalba küldendők.

Kapott-e már ingyen sorsjegyet a Parisian-áruházban? Huzás április 25-én.

Mélegképes könyvelő délutáni foglalkozást keres. Gutmann, Str. Dacia 9. 8879

ד"ר חיים יעקב רובין
מנהל חשבון רשמי מומחה
מחשבוט ריש מוט 3500 לוי נני
האלט ביו צום הערציעיקן ווא-
דערקאפט. אדרעסעס:
Izralita iskola, Gherla 8854.

Régóta fen á ló **deta!** **fakereskedés** forgalmas hely n, Clujon, családíokok miatt **sürgösen eladó,** kedvező fizetési feltételek mellett. — Ajánlatokat „Csallád” jelige alatt a kiadóhivatalba kérünk.

Egy jó megjelenésű, tőbblévi gyakorlattal bíró **idősebb zsidó fiatalembert** keresek azonnali belépésre fűszer, csemege és lisztüzletembe. Fixre vagy teljes ellátással. Szombaton nyitva. Ajánlatokat Fenichel Lázár, Aiud.

Megnyilt az „ARTA”

antiquitások és műtárgyak tavaszi kiállítás.

A kiállítás megtekinthető „Arta” Cluj, Str. Avram Iancu 3. alatt mindennap 9—1-ig és 2—8-ig. Belépti tiz nincs. **Szenzációsan olcsó árak**

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Gyöző, Timisoara, Radulescu 6.

Uj román kurzus kezdőknek. Kedden, csütörtökön és szombaton este 6—7-ig. Calea istoriei 2. (Kossuth Lajos) 8877

Motorok Szivógáz 20—60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. **Gőzgépek** félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Fogorvosi rendelő tussan felszereve, vidéki városban átadó. Cím megtudható Springer, Dental-depot, Cluj, Calea Victoriei 43.

Motorokat benzín, nyersolaj, diesel, szivógáz, 10 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is, keresek megvételre. Scheidetz, gépészmérnök, Timisoara, Gojdu-utca 13 1819

Szeszgyárat finomítottal ellátva bérbe keresek. Ajánlatok Kimpian János szeszgyár, Égerhát. 8878

Keresünk egy szakképzett férfidivat kereskedő segédet.

Cím: Fabrica Cehoslovaska, Bucuresti, Str. Berzei 94-96.

Benzinlocomobilok és nyersolajmotorok, melyek cséplés és kétjárattal malom meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

Főkantor, zeneileg képzett, elsőrangú bariton hanggal énekkar kiképzésében és vezetésében jártas, 30 éves, nő, egy gyermekkel, megfelelő állást keres. Cím: Hermann Mayer, oberkantor, Suceava, Bacovina (Rumánien). 8779

Preciz órásság állást keres szombat megtartásával. Cím: Neuländer, Sft. Gheorghie. 8875

Elsőrendű szakácsnőt keresek azonnali belépésre. Ajánlatokat „Turda” jeligére a kiadóba kérek. 8865

Perfekt, német gyors- és gépi öntő, önálló levelező, elemző céghez jó fizetés el feltétel. Magyarul tudók előnyben. Ajánlatok „Biztos jövő” jeligére Lloyd Express Cluj, Str. Memorandului 24 küldendők. 8864

Utazó kosarakat és papirkosarakat kisebb vagy nagyobb tételben szállít minden nagyságban jutányos árban Fűssy Józsefcég, Turda. 8863

Keresünk

mellény, nadrág és gyermekruha készítésében **speciálisan képzett**

szabó

munkásokat. Cím: Fabrica de Haine Ceeho slovac, Bucuresti, Str. Berzei 94-96.

Használt üzletberendezést keresünk megvételre, Sturm G ösz, Piata Mihai Viteazul 34.

Jó megjelenésű 27 éves fiatalember rőfös, rövid és divat-zakmában képzett, utazói, esetleg jobb alkalmazást keres. Ajánlatokat „Nagy ismeretség” jeligére a kiadóba kér. 8862

Román órákat vennék elsőrangban tanerőtől. Cím a kiadóban.

Használjunk kizárólag PLANTOL

legjobb növényzslrt, mert ez tiszta, egészséges és klados!

Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradí főrabí felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselői: HARTIG & HIENZ Cluj Str. Iuliu Masiu 8. Telefon 1-18.

Szerkesztői üzenetek

B. H. és G. A. Satumare, W. E. Zerindulmare, H. I. Novézamszky. Forduljanak kívánságaikkal a Palesztina-hivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.)

W. Zs. Satumare. Fájdalom, nem jelentkezték megfelelő számban résztvevők és ezért a tavaszi társas palesztinai kirándulás elmarad.

Ben Jiszrael Margita. Csak az „Ostjüdische Zeitung” jöhet tekintetbe a csernovitzi lapok közül. A filozófiai és kémiai intézetek működnek.

Jainkev Hakaton. Saniclievici, Zirelsohn, Stern, Weisselberger, Pistiner és Stern.

W. Viseul de sus. Hivatalos elnevezése **evrei.** Hogy a **jidán szót** becsmélési szándékkal mondották-e, vagy sem, azt a körülményekből lehet megállapítani.

N. H. Lugo. A diaszpórában használt nevek használatosak odakünn is. Leginkább a biblia nevei.

R. H. Careii Mari. Minthogy a naptárbizottság a hónapot hat nappól álló öt időegységre akarta felosztani, az év öt napja hónapon kívül álló nap lenne. Ezek az elosztandó napok a „fehér” és „szabad” napok. Főcél a naptár teljes egységesítése. Tessék hozzánk küldeni, mi továbbítjuk illetékes helyre.

Berzon

gumisarok és gumitalp a cipőnek feltétlenül szükséges kelléke. Ruganyos járást biztosít, megvéd nedvesség ellen, olcsóbb és tartósabb a bőrnél.

Legjobb minőségű asbest eternit palatetőket szállít legolcsóbb árban jótállás mellett **részletfizetésre is**

Engel-Jeremiás Gheorgheni Gyergyószentmiklós

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. L. Pop. (Brassai-utca) Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — Zs. N. — — — — — kéziratosok kizárólag szerkesztőséghez küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

1925 április 20 Hé

A jó op

Briand külpolitikai szenzációkat, egyben megnyugtató tunitás vádjával illet most a vádat dicséretéért, mert az akkor bűn, ameddig célokat szolgál, de mihelyt egy egész egész kontinens érc kétségenkívül merev az a férfias követke látja tévedéseit, — tól nem tághat. E mény anyagból gyűszemszögből éles birsenki sem állíthatja, lehet hasznos. És élet és politikai korban a stádiumban vlik államférfiától, htokat fölébe helyezze Erthető az, hiszen e tékálló gazdasági ala

Briand oportunit egyben legdicséretre vetve Herriot makakozik a vatikáni köpolitikai nyugalmat egyik méregfogát a nek utóbbi időben nem érte meg a végkoncesszió megtagad

Még frappansabb mely minden nehézi rioti vizekről Cham — Franciaország szerpulusai, de viszontban — minden ösziban — sok volt a nehé megértésére, az elvrancsszavának befogbefolyásolt bizonyos pontoktól, melyek azeledésben természetzetét — legalább isban — utóbbi időktették labilissá. Annözintébb pacifizmtehát világnézetileg Chamberlain ütöttévéve is dezavualás v

Briand, mint mielevenebb ösztönnel szélkakas, mely kell irányát és nyomban a német probléma r nem költözhet be tehát a gazdasági k irányt veszi fel, me Ezzel az irányváltozban Franciaország f nemzeteti szempontok egyetemes békének. sít a radikális pártó szempontjainak tov és pacifista törökvés met monarchista tört Mert bizonyos, hogy lomatának pacifista célja. Azzal, hogy a jät teszi magáévá, e zalmát is erősíteni szemben.

Lehet, hogy min oportunitás jó, me egy országnak nem nem eredményeire v